

(anti) Pestprotocol

Inleiding

Definitie van pesten

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische- en/of fysieke mishandeling door een kind of een groep kinderen van 1 kind dat niet in staat is zichzelf te verdedigen.

1. Systematisch, gedurende een langere periode.
2. Ongelijk verdeelde macht.
3. Psychische en fysieke schade.
4. Niet weerbaar.

Pesten onderscheidt zich van plagen.

Definitie van plagen

1. Er is sprake van een incident.
2. Bijna of geheel gelijke macht.
3. Geen blijvende schade.
4. Wel voldoende weerbaar.

Pesten is in voorkomend geval een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor slachtoffers als voor de pester. Dit ernstige probleem moet aangepakt worden.

Wij hanteren als school een aantal maatregelen ter voorkoming en bestrijding van pestgedrag. De basis daarvan is: het instellen van de "Schoolafspraken" van de school. Dit protocol geldt voor iedereen, van kleuter tot leerkracht tot ouders.

De "Schoolafspraken" van De Dukdalf

- Wees aardig, help elkaar, speel samen. Zorg ervoor dat iedereen zich prettig voelt op school.
- Iedereen is goed zoals hij of zij is.
- Wees beleefd tegen elkaar, volwassenen en kinderen zijn ook beleefd tegen jou.
- Noem elkaar bij de eigen naam.
- Lachen is fijn, uitlachen doet pijn.
- Als iemand zegt: "Stop!", dan houd ik op!
- We luisteren naar elkaar en wachten op onze beurt.
- We lopen rustig door de school en op de trap.
- We gaan zuinig om met de spullen/materialen van school en van elkaar.

Wat er gebeurt als er toch gepest wordt, staat in het pestprotocol. Ze zijn gesplitst in drie hoofdstukken:

- de leerling
- de ouders
- de leerkracht

De leerling

Wat kan het kind zelf doen:

a. Ga praten

Als de eigen leerkracht het probleem misschien niet begrijpt, ga dan naar een andere leerkracht en ga het gesprek aan. Er zijn misschien andere leerlingen aanwezig, dan is het verstandiger een afspraak te maken.

b. Maak een afspraak met een leerkracht. Dat heeft een hoop voordelen:

- Er luistert niemand mee.
  - De leerkracht heeft tijd.
  - Plan wat er gezegd gaat worden.
- c. Neem iemand mee naar het gesprek
- d. Bespreek met de leerkracht wat andere volwassenen op school ook zouden moeten weten over dit probleem
- e. Ouders kunnen met of zonder de leerling zelf een afspraak maken met de leerkracht om het probleem te bespreken.

Na die gesprekken zal er van alles gebeuren. Waarschijnlijk zal er in de klas gepraat worden over wat er gaande is. Er kan dan niet meer stiekem gepest worden, de leerkracht weet er van. Er zullen ook straffen afgesproken worden voor de kinderen die doorgaan met pesten. Er zal ook besproken worden wat andere leerlingen kunnen doen om het pesten te voorkomen.

Bovendien zal de leerkracht gaan praten met de pester(s) zelf. Dit is erg belangrijk. Het is goed om te weten waarom kinderen pesten. Misschien is de pester zelf ook niet zo gelukkig in de klas en pest hij/zij daarom; of is hij vroeger zelf getreiterd en denkt hij/zij nu op deze manier de sterkste te zijn; of misschien zijn pesters bang dat ze zelf gepest gaan worden en willen ze dat voor zijn. Als over de reden van het pesten gepraat kan worden, is de kans groot dat het vanzelf minder wordt.

Kortom:

Als iedereen weet dat pesten echt niet kan, dat er serieus op gelet wordt, dat pesters erop aangesproken worden en dat het echt straf oplevert als je het toch doet; als andere kinderen bovendien kunnen laten merken dat ze de pesters eigenlijk helemaal niet aardig vinden, dan is de kans groot dat het uiteindelijk echt stopt.

De ouders

Wanneer ouders erachter komen dat hun kind op school gepest wordt, zijn ze meestal erg geschokt. Het is van groot belang, dat ouders ingaan op signalen van pestgedrag. Want pesten is een serieus probleem, waartegen zo snel mogelijk maatregelen moeten worden genomen!

Dat kan alleen de school op de hoogte is van de situatie. En omdat pesten meestal in het geniep plaats vindt en gepeste kinderen er vaak niet zelf mee naar de leerkracht gaan, is dat niet altijd het geval. Openheid helpt om eventuele problemen in kaart te brengen en er iets aan te doen.

Wat zijn signalen:

- a. Een kind wordt gepest:
- het vaak vage lichamelijke klachten heeft als het naar school moet. (buikpijn, hoofdpijn, misselijkheid enz.)
  - het aangeeft dat het zich ongelukkig voelt binnen de groep of op school.
  - het verhalen vertelt over pesterijen die hem of haar worden aangedaan en daarbij steeds dezelfde naam/namen noemt.
- b. Een kind is getuige van pestgedrag als:
- het aangeeft dat er een kind in de groep zit, dat regelmatig gepest wordt door hetzelfde kind/dezelfde kinderen.
- c. Een kind pest zelf:
- het voortdurend met stoere verhalen thuiskomt, over hoe hij/zij de lachers op de hand krijgt of over hoe hij de leerkracht in de maling neemt.
  - het vaak tegendraads en opstandig is.
  - het altijd zijn zin wil doordrijven.

- het weinig of niets vertelt over waar en met wie hij/zij speelt of wat hij/zij buitenshuis doet.

Het spreekt vanzelf dat een ouder in dergelijke gevallen in eerste instantie zelf met het kind praat en eruit probeert te krijgen wat er nou precies aan de hand is. Want hoofdpijn, buikpijn en misselijkheid hoeven natuurlijk niet per definitie te betekenen dat het kind op school gepest wordt. Ook stoere verhalen willen niet zeggen dat het kind een pester is. En ieder kind probeert wel eens zijn zin te krijgen. Maar een groot aantal van deze kenmerken bij elkaar wil toch zeggen dat de ouder moet doorvragen.

Het is van belang dat er een gesprek op gang komt tussen de leerkrachten en (in eerste instantie) het gepeste kind. Pas als de leerkracht precies weet wat er gaande is, kan hij/zij – in het overleg met het kind - maatregelen nemen. Deze staan beschreven onder het kopje De leerkracht.

Na het eerste gesprek zal de ouder op de hoogte gehouden worden van wat er allemaal op school gebeurd. De leerkracht zal vragen hem/haar ook te blijven informeren over hoe het thuis met het kind gaat. En mocht de ouder er behoefte aan hebben, kan er nog eens een formeler gesprek plaats vinden.

Wat kan de ouder zelf doen om het kind, als het gepest wordt, thuis te ondersteunen?

- a. Probeer het gesprek op gang te houden. En dat betekent vooral luisteren zonder teveel commentaar over hoe de ouder het zou aanpakken. Geef het kind het gevoel dat het door dik en dun gesteund wordt.
- b. Hoe moeilijk het ook is, probeer het kind zijn/haar zelfvertrouwen terug te geven, want dat is bij een kind dat gepest wordt vaak ver te zoeken.
- c. Heb niet teveel negatief commentaar, ook al doet het kind de dingen anders. Geef het een compliment iedere keer dat het iets goeds doet, want elk kind is ergens goed in en vaak nemen we dat voor lief zonder er iets van te zeggen. Kinderen 'groeien' door het krijgen van complimenten.
- d. Geef het kind wat meer verantwoordelijkheden, waarbij aangegeven wordt dat hij/zij zo goed is in die dingen. Geef het kind inspraak in een aantal zaken in huis. Bijvoorbeeld in de keuze van zijn/haar eigen kleding of de inrichting van de eigen kamer.
- e. Misschien kan het kind een boek lezen over het onderwerp 'pesten'. In de bibliotheek zijn ongetwijfeld titels op dit gebied, die geschikt zijn voor de leeftijd van het kind. Het kan een openbaring zijn om te lezen over iemand in dezelfde omstandigheden als zij.
- f. Moedig het kind aan vaker zelf iets te ondernemen. Laat het bijvoorbeeld lid worden van een club, maar dwing het kind hierbij niet.
  - Onderneem zelf iets met het kind.
  - Geef het kind de tip een dagboek bij te houden over alle gebeurtenissen op school. Daarbij kan het een aantal zaken van zich afschrijven en krijgt het misschien ook zelf een beter inzicht in wat er nu precies gebeurt.
  - Moedig het kind nooit aan terug te slaan, verhaal te gaan halen enz. Dit helpt namelijk niet: als het kind dat zou kunnen, zou het niet gepest worden. Dan was het weerbaar genoeg. Door het kind aan te moedigen iets te doen wat het qua karakter niet kan, wordt het waarschijnlijk toch al aanwezige minderwaardigheidscomplex versterkt.

Wat kunnen ouders zelf doen als het kind niet gepest wordt, maar zelf pest?

- a. Het is van belang zelf met het kind te praten om uit te vinden wat er mis is.

- b. Het is verstandig een gesprek op gang te brengen tussen het kind en de leerkracht, want het kan zijn dat die relatie door het gedrag van het kind al niet meer optimaal is.
- c. Probeer uit te vinden waarom het kind doet wat het doet. Misschien heeft deze het gevoel dat het zich alleen door pesten staande kan houden in de groep, of is het vroeger zelf gepest.
- d. Misschien heeft het pestende kind behoefte aan extra aandacht en vraagt het dat op een negatieve manier. Probeer die negatieve aandacht om te buigen naar positieve aandacht. Geef het kind eens een complimentje bij goed gedrag en ga iets leuks doen. Ook bij een pestend kind kan het helpen om het zelfbeeld te versterken, door samen dingen te ondernemen en het te laten merken dat er waardering is voor zijn/haar positieve prestaties.
- e. Maak het kind daarnaast ook duidelijk wat het met zijn/haar pestgedrag aanricht bij anderen. Met het pestende kind wordt op school duidelijk afgesproken dat dergelijk gedrag niet getolereerd wordt. En de sancties die staan op verdergaand pestgedrag worden duidelijk aangekondigd. Het is van belang dat de ouder de school in het nemen van deze maatregelen steunt. Dat kan door het kind ook thuis duidelijk te maken dat, hoeveel er ook van hem/haar gehouden wordt, pestgedrag niet geaccepteerd wordt en dat de school de ruimte heeft voor het uitvoeren van een eventueel strafbeleid.

De school heeft de hulp van ouders in ernstige pestgevallen dringend nodig. Zowel de hulp van de ouders van het gepeste kind, als de hulp van de ouders van de pester. Alleen als beide kinderen hun gevoel van eigenwaarde terugkrijgen en/of behouden kan het beter met ze gaan. Ook ouders van kinderen die noch bij de ene, noch bij de andere groep behoren, kunnen een grote rol spelen bij het bepalen van de sfeer op school. Samen kunnen we werken aan een veilige school!

De leerkrachten

Op onze school hechten we er grote waarde aan dat de leerlingen zich binnen de school en de groep gerespecteerd en veilig voelen. Wij zijn ons ervan bewust dat onderzoeken hebben uitgewezen dat dit voor veel kinderen op de basisschool niet opgaat, omdat gemiddeld een op de vier leerlingen wordt gepest. Daarom zijn wij gekomen tot het opstellen van de 'Schoolafspraken' van de school. Aan deze leefregels heeft iedereen, van groot tot klein, zich te houden. Uit deze leefregels blijkt zonneklaar wat wij het belangrijkste vinden, namelijk: iedereen op deze school wordt geaccepteerd zoals hij is! Pesten wordt niet getolereerd!

Met de onderstaande maatregelen zullen wij duidelijk maken hoe groot het belang is dat wij daaraan hechten:

- a. De leerkrachten zullen er op toezien dat iedereen de inhoud van de leefregels kent en zich er ook aan houdt. Centraal daarbij staat de manier waarop we op school met elkaar omgaan. Handtastelijkheden en grof taalgebruik zullen niet worden geaccepteerd. Wij hopen in de dagelijkse praktijk te kunnen komen tot een goedgemanierde en respectvolle wijze van elkaar benaderen. Dat is de basis van een veilige school. Alleen kinderen die zich veilig voelen presteren optimaal.
- b. De leerkrachten besteden aan het begin van ieder schooljaar, met hun nieuwe groep, aandacht aan de 'Schoolafspraken'. Samen bespreken zij wat ze daaraan voor hun groep dat jaar van belang vinden.
- c. De leerkrachten zullen zich actief inzetten om de middenmoot te motiveren op te komen voor de rechten van de zwaksten. De middenmoot in de klas bestaat uit kinderen die niet pesten en niet gepest worden en die in de regel ook nooit ingrijpen als een ander wordt gepest. Wij willen onze leerlingen een groepsgevoel

bijbrengen en proberen om in de groepen tot een sfeer van saamhorigheid te komen waarin pesten niet tot een uitwas kan uitgroeien: 'Dit is onze klas, wij hebben het gezellig samen en hier wordt niet gepest!'. Wij willen de kinderen leren dat een bepaalde sociale controle in de groep goed is en dat ze, als ze problemen signaleren, altijd naar ons toe moeten komen. Dat is geen klikken, dat is opkomen voor een ander.

- d. Ondanks reglementen en goede bedoelingen zal pesten niet totaal uit te sluiten zijn, vooral omdat het vaak in het geheim gebeurt. Signaleert een leerkracht toch een pestprobleem, dan zal hij/zij tot actie over gaan. De directe actie zal afhangen van hoe het probleem opgemerkt wordt: door de leerkracht zelf, door een medeleerling, door de ouders, of doordat het gepeste kind komt praten. Maar altijd zal het aanpakken van het probleem inhouden dat de leerkracht een gesprek heeft met het gepeste kind en het probleem serieus neemt. De daarop volgende stappen zullen altijd in overleg met het kind plaats vinden.
- e. Stappen die mogelijk zijn om een gepest kind te helpen zijn hieronder vermeld.

Stappenplan vanuit de Dukdalf

De volgende stappen worden ondernomen als we constateren dat er gepest wordt:

1. De leerkracht gaat praten met het betrokken partijen; de pester, de gepeste, getuigen.
2. De leerkracht nodigt de ouders uit voor een gesprek.
3. Er worden nieuwe afspraken gemaakt met de leerlingen.
4. Er wordt een periode van tijd afgesproken waarna de hele situatie geëvalueerd wordt, met de kinderen en eventueel de ouders.

Door op deze manier met pesten om te gaan hopen wij het op onze school uit te bannen, of het in elk geval tot een minimum te beperken.